GAZET'A TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese: Marti'a, Joui'a si Sambat'a.

Pretiulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu 28 franci.

Anulu XLIV.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr. v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori nefrancate nu se primescu. — Manuscripte nu se retramitu.

Nr. 17. | Marti, 10|22 Februariu | 1881.

Solidaritate.*)

1860—1865.

Brasiovu, 20. Ianuariu.

XIII. Multi voru fi póte de parere, cà damu prea mare importantia conferentiei natiunale dela 1861, deórece acést'a a fost numai o preconsultare a Romaniloru ardeleni si n'ar fi potutu se aiba o influintia decisiva asupra mersului si asupra desvoltarii evenimenteloru politice.

Aceia, cari judeca astfeliu, sunt in mare retacire. Couferenti'a romanésca dela 1/13 Ianuariu 1861 a fost de cea mai mare importantia pentru directiunea politica ce avea se-o ié Romanii ardeleni si dela acést'a directiune depindea in mare parte desfasiurarea viitóre a evenimenteloru politice in tiéra Primulu pasu ce l'au facutu la 1861 fruntasii romani, cari dau tonulu in politica, a fost decisivu pentru intrég'a actiune din anii 1860—1865 si urmarile lui le semtîmu inca si astadi destulu de tare.

Cine avea se faca politic'a Ardealului? Guvernulu austriacu numai, cu Ungurii si cu Sasii? Óre Romanii, déca ar' fi fost avisati la grati'a acestoru factori, ar' fi mai potutu sperá ceva pentru asigurarea natiunalitatii loru?

Credemu cà intr'unu punctu trebuie se fia toti numai de-o parere: Politic'a Romaniloru din Ardealu se potea radîmá numai pe doi factori, pe semtiulu de dreptate alu Principelui-Domnitoriu si pe dorintiele si postulatele poporului romanu.

Guvernulu austriacu la 1861 avea rolulu de medilocitoriu intre vointi'a monarchului si vointi'a popóreloru, elu avea de scopu de a incheiá unu compromisu intre aceste doue vointie, reformandu astfeliu imperiulu pe base constitutiunale.

Vointi'a popóreloru prin ce se manifestá? Negresitu cà prin organele loru natiunale legale.

Ei bine, Ungurii si Sasii aveau organele loru, aveau constitutiunea lorù avitica. Care era inse representanti'a, care era legea Romaniloru?

Mai trebuie óre se-o spunemu? Nàtiunalitatea romana nu numai cà nu era recunoscuta, ci era chiaru eschisa dela tóte drepturile prin constitutiunea vechia ardeléna, care s'a fost restabilitu in urm'a diplomei imperatesci dela 20 Octobre 1860. Va se dica, cu alte cuvinte, la 1861 poporulu romanu ardelénu nu avea nici unu organu natiunalu prin care se 'si fi potutu manifestá vointi'a pe cale legala.

De aci trebuea se urmeze cá o consecintia naturala, cà Romanii nu poteau tractá cu guvernulu, decàtu numai cá privati, pe càtu timpu natiunalitatea loru nu era recunoscuta cá factoru politicu egalu indreptatitu alu tierei.

Unulu din archierei scriea pe atunci càtra cancelari'a de curte transilvana: „Romanii nu voescu „o parte aruncata cá din indurare, cá la cersitori, „nu, ei ceru intru tóte dreptu asemenea si din tóte „bunatatite o parte amesurata sacrificieloru, ce le „au adusu pe altariulu patriei din averea si din „sangele loru."

Eata in aceste puçine cuvinte esprimata atitudinea, ce trebuea se-o observe cu energia si cu tenacitate Romanii din Ardealu la 1861 nu mai puçinu cá in anii urmatori. Se nu cersiésca, ci se pretinda!

Din nenorocire inse cuvintele acele bine semtite ale Archiereului nu s'au tradusu in fapta. Romanii ardeleni dela 1861 nu mai puçinu cá cei dela 1863, nu s'au pusu pe acea basa sanatósa si singuru mantuitóre cá se pretinda dreptulu neprescriptibilu alu poporului, séu mai bine dîsu se céra inainte de tóte restitutiunea in integrum a natiunalitatii romane in dreptulu ei stravechiu, ci s'au pusu pe bas'a umilitóre de a cersi acestu dreptu, de a capetá concessiuni si favoruri dela guvernu.

Conferenti'a natiunala dela 1861 a primitu bas'a ce-o oferea natiunalitatii romane guvernulu, promitiendu-i cà i va deschide o mica portitia cá se póta intrá si ea in staululu constitutiunei ardelene, care era din fundamentu croita pentru asuprirea elementului romanescu. Romaniloru ardeleni li se facea sperantia, cà cu ajutoriulu guvernului austriacu voru poté deveni cu timpulu a cincea róta la carulu constitutiunalu ardeleanu, la care nu voieau se-i admita cu nici unu pretiu Ungurii si Sasii, — si conferinti'a dela 1861 a alergatu dupa aceste promissiuni ale guvernului, uitandu-si mai de totu de postulatele natiunale formulate la 1848.

*) A se vedé Nrii 84, 100, 101, 102, 103 si 104 ai „Gaz. Trans." din anulu 1880 si Nr. 4, 5, 7, 8, 10, 12, 13, 14, 15 si 16 din 1881. Red.

Cronic'a evenimenteloru politice.

Se scrie din Vien'a cà in comissiunea pentru legea de limba Cehii voiescu se faca propunerea, cá ordonanti'a ministeriala pentru limbe sè se apróbe si sè se iea la cunoscintia. — Dilele aceste a publicatu „Politik" unu articulu fulminantu in contra ministrului de esterne Haymerle, din causa cà face causa comuna cu contrarii Cehiloru. Cehii ar' voi se 'lu trantésca cá se póta veni in loculu lui candidâtulu loru principele Carolu Schwarzenberg.

Din Bucuresci se anuntia cà delegatulu italianu in comissiunea dunaréna cu numele Simondetti a fost numitu consulu generalu in Constantinopolu, de unde se conchide, cà guvernulu italianu voiesce se schimbe politic'a s'a in cestiunea Dunarei, in defavorulu Austriei.

Din Londr'a se telegraféza cu dat'a de 18, cà d-lu Parnell reintorcêndu-se la Londr'a si-a reocupatu loculu in Parlamentu. La intrare a fostu salutatu de deputatu irlandesu cu aplause entusiastice. Inainte de reintórcerea s'a, se dîce, ca adresase Ligei agrarie o hartia, in care declarà, cà nu va merge la Americ'a, deórace presenti'a in Irland'a si in parlamentu o considera mai folositória pentru caus'a irlandesa. In acést'a hartia elu desaproba apelulu la fortia si provóca pe arendasi se remana fideli ligei agrarie. In strainatate voru petrece, càtu va sustá legea esceptionale de siluire, numai acei capi ai ligei, a caroru subscriere este necesaria pentru procurarea de fonduri bànesci.

In camera se desbate legea de siluire. In siedinti'a din 18 Februariu s'a primitu articululu primu cu 302 voturi contra 44 La articululu alu doilea guvernulu cere autorisarea se póta arestá pe unu deputatu, candu va voi. Deputatulu Gray facù unu amendamentu la acestu articulu, dupa care legea, ce se desbate, nu póte se atinga drepturi vechi si privilegii de ale deputatiloru si nici nu póte se concéda arestarea unui deputatu in decursulu sessiunei fara autorisatiunea camerei. D-lu Gladstone, combatendu acestu amandamentu, dîce, cà deputatii nu potu se aiba privilegii in ceea ce se átinge de comiterea de crime. D-lu Northcote, siefulu partidului Torries din camera combate amendamentulu d-lui Gray, s'ar invoi inse cu o propunere, care ar' cere ca guvernulu se aduca la cunoscinti'a parlamentului arestarea unui deputatu. Amendamentulu Gray este respinsu din partea camerii fara votare. Dup'acest'a d-lu Gray amendandu-'si propunerea in sensulu ideiloru d. Northcote, camer'a i-o primesce fara de nici o greutate.

De aci se vede, cà guvernulu disu liberalu alu d-lui Gladstone tractéza prerogativele camerei intr'unu modu cu multu mai reactionariu decum ar' face-o unu ministeriu conservatoru, Dupa ce prin terorismu a escamotatu libertatea cuventului, este pe drumu a dá lovitur'a de mórte si imunitatii deputatiloru. — Relativu la cestiunea irlandesa se vorbesce de unu manifestu alu d-lui Shaw opusu manifestului d-lui Parnell schitiatu mai susu. Despre acestu Shaw, se scie, cà s'a despartitu de càtu-va timpu de ceilalti colegi ai sei irlandesi, pentru cá se constituiésca asia numitulu partitu wigh (democratu) irlandesu. Nu este nici o indoiéla, cà intempestiv'a secessiune a d-lui Shaw, producêndu o desbinare intre irlandesi, va slabi in modu semtitoriu natiunea loru politica in grelele impregiurari prin cari trecu. Sermane popóre asuprite! Nu ve sunt de ajunsu, se vede, impilarile strainiloru, mai trebue se suferiti si din caus'a imparechiariloru celoru chiamati se ve elupte si apere drepturile calcate in picióre!

In Reichstagulu germanu s'a intemplatu cu ocasiunea desbateriloru reformeloru economico-politice ale d-lui de Bismarck unu duelu parlamentaru între acest'a si d-lu de Camphausen, care a esitu mai in urma din ministeriulu prussianu, dupa ce marele cancelariu a intratu in ogasiale unei politice economico-nátionale cu totulu reactionare. Discusiunea intre acesti doi buni amici de odinióra dovedesce, cà marele cancelariu germanu a devenitu cu totulu nervosu. Elu sufere numai cu greu contradictiunea, ce-i vine din partea adversa; opositiunea ce i o facù d-lu de Camphausen cu ocasiunea desbaterei reformarii dariloru a irritatu asia de tare pe cancelariulu de feru, incàtu invectivele, ce le arunca fostului seu colegu sémana cá ou cu ou cu nisce lovituri de maciuca si punu in o lumina fórte puçinu magulitóre multu laudat'a flegma nemtiésca. Bismarck merse pêna a declará, cà d-lu de Camphausen a sciutu se administreze, pêna candu au mai tienutu remasitiele din cele 5 miliarde, inse nici odata n'a cugetatu la pregatirea reformeloru necesarii, c'unu cuventu a fostu unu omu cu totulu incapabilu. Elu (Bismarck) a facutu din slabitiune si prietenia totulu, cá se mantiena in functiune pe d-lu de Camphausen, astàdi inse multiamesce lui D-dieu, cà acest'a nu mai este ministru.

La aceste invective d-lu de Camphausen replica cu o mare vivacitate, cà elu inca este fórte veselu, pentru cà nu mai este silitu se conlucre cu Bismarck. Elu se afla constrinsu se nege tóte asertiunile cancelariului. Densulu Camph. incà in anulu 1875 a aratatu, cà financiele statului voru ajunge peste puçinu intr'o situatiune nefavorabile. Este unu faptu cunoscutu si comunicatu in Reichstag la 10 Martiu 1877 de Bismarck, cà densulu (Camph.) avea de gandu se aduca in camera unu proiecu de impositu asupr'a tutunului. „De a duce in indeplinire acést'a hotarire, prin care s'ar' fi evitatu tóte deficitele de mai tardiu m'a impedecatu — strigà d. de Camphausen — numai ministrulu-presiedinte." Pre lenga acestea trebue se nege si aceea, cà ar' fi fostu vorb'a pe timpulu seu de aceea ce ministrulu-presiedinte numesce oper'a s'a de reforme.

Presiedinte alu Reichstagului s'a alesu baronulu de Grossler, sub-secretaru de statu la ministeriulu de culte. In adeveru lucrulu este cu atàtu mai curiosu, cu càtu acest'a este uniculu casu ivitu pêna aci, de candu domnesce parlamentarismulu, cá unu functionariu ministerialu se fia alesu de presiedinte alu unui Parlamentu. Noulu presiedinte apartiene partidului conservatoru.

Camer'a francesa a luatu in consideratiune cu unanimitate proiectulu d-lui Bardoux pentru introducerea scrutiniului de lista, Acést'a inse nu va se dica nici decàtu, cà siansele ei de a fi primita ar' fi crescutu in timpulu din urma pre langa tóte suculentele dejunuri si prandiuri presiedentiali, cu cari a cautatu d-lu Gambetta se castige pentru acestu proiectu pre deputatii neconvertiti inca. Centrulu stangu in o adunare tienuta in acestu scopu s'a pronunciatu in majoritate contr'a noului modu de alegere. Chiaru

si in stang'a republicana are nou'a reforma multi dusmani. In totu casulu lupt'a partisaniloru scrutiniului pe lista va fi fórte grea; cu tóte acestea avendu-se in vedere greutatea politica a presiediutelui camerii, care in cele din urma inca va trebui se fia pusa in cumpana, primirea legii electorale Bardoux este fórte probabile.

Cá o proba despre justeti'a, cu care a calculatu d-lu Gambetta resultatulu viitóreloru alegeri, potu servi alegerile municipali din 9 si 16 Febr. Republicanii au castigatu majoritatea in 19,961 de comune, éra reactionarii in 9397. Acesti din urma au perdutu 3078 de comune. In 5750 de cons. municipali este inca indoiósa directiunea politica; 76 de departamente judecate dupa consiliile municipali sunt càstigate republicei si numai in 8 departamente este reactiunea de asupr'a. Legea d-lui Bardoux dispune pentru 70,000 de locuitori unu deputatu, o fractiune de preste 35000 de locuitori inca alege unu deputatu. Prin acésta lege numerulu deputatiloru este redusu la 523 din 535 numerulu de astadî. Pentru a evita inse o reductiune a numerului deputatiloru proiectulu Bardoux va fi amendatu in sensulu, cá fiacare departamentu se aiba atàti deputati, càte arondissimente are. In chipulu acest'a numerulu deputatiloru s'ar urcá la 543. —

Cavalotti, locutiitoriulu lui Garibaldi, a cetitu in comitiulu din Rom'a urmatóri'a scrisóre a betranului generalu:

„Iubite Cavalotti! Te rogu a citi urmatórele rênduri fratiloru mei din comitetulu italianu din Rom'a: Concetatianii mei sciu, cà si eu sunt o compositiune din bunu si reu, cá fiacare altulu, sunt inse dedatu a spune adeverulu si a'lu marturisi in totu modulu. Eu deci sunt unu republicanu, unu inimicu alu despotismului si insielatiunei, care cu tóta sumeti'a generala domnesce preste lume in numele libertatiei si civilisatiunei. Motivulu principalu alu intrunirei representantiloru intregei democratii italiane este castigarea sufragiului universalu, unu dreptu necontestatu alu popóreloru libere, prin care se voru alege in guvernulu natiunei adeveratii representanti, ear' nu càti-va privilegiati. Cei dela càrm'a Statului se noteze bine acést'a: Agitati'a democratica nu va continuá singura, ci va deveni mai pretentiósa, déca adeveratele ei pretensiuni, nu se voru realisá. Salutare cordiala democratiei italiane.

G. Garibaldi.

„Agentiei Havas" i se scrie dela Constantinopolu: „Se asigura in cercurile nóstre diplomatice, cà puterile ar' propune pentru regularea cestiunii grecesci o noua linia de fruntarii, care ar' urma in Tesali'a lini'a indicata de conferinti'a din Berlin pêna la Ceapurnia; din acestu punctu ar' merge, urmandu muntii, pêna aprópe de Konduraki, lasandu astfelu Metzovo si Ianina Turciei. De la Konduraki fruntari'a ar' urma cóstele esterióre ale vaii Arta, lasandu Turciei Ciamurli si Preveza; dér' Turci'a va trebui se dè Greciei inaltimea numita Actium care comanda, in façi'a Prevezei, intrarea golfului Art'a. Fortificatiunile Prevezei si ale fortului Ponta-Actium voru fi derîmate din temelia. Se asigura asemenea, cà Pórta a supusu Sultanului trei proiecte de linii de fruntarii: unulu indicandu minimulu concesiuniloru de facutu Greciei, celu-l-altu macsimulu, si unu alu treilea o linia media intre acestea.

Schitie din vieti'a nóstra nationala.

Motto: Vieti'a este unu tablou de mosaicu, alu carui coloritu depinde dela petricelele, care 'lu compunu

Sevigné.

(Urmare.)

Dà 'mi scóle bune si 'ti voiu reformá lumea, a disu unu mare pedagogu. — Ei bine, recunóscemu, cà suntemu seraci, recunóscemu fatalitatea, cà de banii Romaniloru beneficiéza invetiatorii straini, dér' tocmai pentru aceea se fimu mai gelosi de scólele nóstre, se profitamu de ori-ce momentu, ce ne este datu pentru ameliorarea scóleloru. Ei déra noi ce facemu? Uniti si neuniti suferimu de óre-care nepasare. Cautati pe la tóte consistoriele si ordinariatele, ce le posedemu, si aratati 'mi, déca numai la unulu macaru se face destulu. Avemu la tóte consistoriele si ordinariatele sectiuni pentru scóla cu referenti speciali — pentru scóle, dér' cu tóte aceste pré puçinu se lucréza. Ore referentii nostri càte scóle visitéza pe anu? Fórte puçine si acést'a este una din causele cele mai mari pentru starea rea a invetiamentului. DD. referenti se multiamescu cu rapórtele fórte adese-ori false, date de càtra inspectorii cercuali séu tractuali, cari — onóre esceptiuniloru — fiindu-cà nu 'su controlati, de nime, inca nu se afla indemnati a controlá scólele puse sub inspectiunea loru si se multiamescu cu reportele statistice facute éra — onóre esceptiuniloru — dupa gustulu si voi'a invetiatoriloru, si astfeliu lipsindu control'a gradata de susu in josu gasimu pe invetiatorulu singuru lasatu de capulu lui; cu unu cuventu se reduce tóta tréb'a mai numai la acea impregiurare, cà scólele nóstre stau numai pe sufletulu invetiatoriloru, dintre cari scimu, cà partea cea mai mare este de o calificatiune nesuficienta — prin urmare éta tabloulu scóleloru nóstre.

Dupa parerea nóstra dóue mijloce ne suntu date pentru inaintarea invetiamentului nostru fara de a ne impedeca càtu de càtu de seraci'a nóstra. Unulu e cá venerabilele consistorii si venerabilele ordinariate se eserceze prin referentii loru o mai mare controla asupra scóleloru poporale, se visiteze pe rêndu scóla, càci prin aceea stimuléza pe inspectorii tractuali séu cercuali si prin ei pre intrég'a invetiatorime.

Alu doilea este formarea reuniuniloru invetiatoresci. Avemu placut'a esperientia, cà prin acele parti unde s'au infiintiatu reuniuni invetiatoresci, s'a facutu si se face fórte multu pentru inaintarea invetiamentului. Acést'a constatata si probata, nu avemu, decàtu cá se infiintiamu càtu se póte mai multe reuniuni de feliulu acesta. In privinti'a acést'a suntu de laudatu invetiatorii din dieces'a Caransebesiului, cari dau multe si frumóse semne de viétia, precum si cele 2—3 reuniuni din archidiecesa. Pentru ce inse nu se facu si in dieces'a Aradului asemene reuniuni, pentru ce nu se inmultiescu reuniunile in archidiecesa? Si in fine pentru ce nu se facu atari reuniuni in diecesele greco-catolice? E notoricu, cà in diecesele aceste nu esista nici o reuniune de invetiatori. Ce este caus'a nu-o scimu, si nici nu voimu se-o scimu, ci ceeace voimu si pretindemu este, cà odata ce s'au constatatu resultatulu favorabilu alu acestui feliu de reuniuni si la noi, dér' mai cu séma la alte popóre — venerabilele ordinariate se insiste cu totu adinsulu la infiintiarea unoru astfeliu de reuniuni. Peste totu venerabilele Ordinariate nu aplica destula atentiune la afacerile relative la scóla, si pare cà sufere de apathia tocmai càndu se petrecu cele mai decisive evenimente pentru sórtea instructiunei, cum a fostu, càndu s'a facutu legea pentru pensionarea invetiatoriloru dela scólele poporale — si in timpulu din urma, càndu s'a asternutu proiectulu de lege pentru scólele medie. In contr'a acestui proiectu au petitionatu tóte autoritàtile supreme scolastice ne-catolice, numai autoritàtile nóstre au aflatu de bine a observá tacerea pescelui. Cumcà au tacutu se vede din raportulu facutu de Gavriilu Baross, in diet'a din Pesta in 5 Maiu 1880.

III.

Starea nóstra in privinti'a politica este apoi càtu se póte de deplorabila si anume: a) Din punctu de vedere obiectivu. Prin nesce legi anume plasmuite suntemu lipsiti de tóte drepturile, prin cari unu poporu isi póte aratá pe de-o parte vitalitatea s'a, éra pe de alta isi póte creá conditiunile necesarie pentru desvoltarea s'a. Spre esemplu legea electorala pentru diet'a ungara este astfelu facuta, incàtu cele vr'o 3 milione de Romàni sub impregiurarile cele mai favorabiie abia potu fi representati prin vr'o 15 deputati, in vreme-ce cele 5 milióne de maghiari au peste 400 de deputati. Punendu raporturile fatia in fatia unulu cu altulu amu avé 1 deputatu romànu la 2 sute de mii de suflete, in vreme-ce maghiarii au 1 deputatu la 25 de mii de suflete.

Beneficiele materiale si morale suntu esclusivu numai in favorulu celoru 5 milióne de Maghiari. — Nici-decum nu este mai favorabila positiunea nóstra façia de legile administrative. Nou'a arondare a comitateloru din Ungari'a s'a facutu astfeliu, incàtu comunele au fost aruncate intr'o parte si alta cá fain'a orbului pentru cá sè se impedece càtu numai se póte, cá poporatiunea romana se fia compacta prin comitate. Ce n'ar da Maghiarii pentru inventiunea unei masîne, prin care se póta ridica cutare comuna romanésca din comitatulu Carasiului, Huniadórei séu Fagarasiului si se-o arunce in cutare comitatu, cum e celu alu Cumaniei Jazighiei s. a. si astfelu se sparga starea compacta a poporului romanu? — Si apoi de óre ce nu au permisu impreguràrile topografice si etnografice cá sè se stérga cu totulu caracterulu romanu, s'au nascocitu astfelu de dispositiuni in legea comunala cá celu puçinu administratiunea se fia in man'a altui elementu strainu, cum e celu sasescu, evreescu — unde n'a pututu fi ungurescu — numai sè nu fia romanescu.

Astu-feliu gasimu in congregatiunile comitateloru cu poporatiune in preponderantia romanésca niste aparate administrative, fabricate prin institutiunea cea mai insultatóre a seculului nostru — a virilistiloru si compuse prin 'pressiune de susu din toti notarii si alte unelte ale regimului, nesce aparate administrative, cari sub masc'a unei organisatiuni constitutiunale ori-ce alta potu fi, numai constitutionale nu. Apoi de vr'unu prefectu romanu nici vorba nu póte fi. Astfelu si-a construitu guvernulu drumulu, pe care se-si póta vêri influinti'a din biroulu ministrului pêna in celu din urma càtunu din statulu maghiaru.

Càndu veni apoi nefast'a idea pentru reducerea tribunaleloru, aci se dedu ocasiune noua, pentru cá sè se manifeste simpathiele maghiariloru pentru noi, càci mai multe s'au redusu in tienuturile locuite de romani si abstragêndu dela numerulu insemnatu alu functionariloru de romanu pusi in disponsibilitate, espusi de a peri de fóme, s'a creatu unu inconvenientu strigatoriu la ceriu, cà pàrtile litigante suntu silite se pérda septemâne intregi numai pentru de a se presentá la vr'o pertractare, din caus'a cà unele comune suntu 3—4 dîle indepartate dela resiedintiele tribunaleloru si, bene notandum, si aci s'a tienutu séma, cá tocmai comunele romane sè se bucure de asemene sórte.

Afara de aceste probe de simpathia pentru poporulu romanu, mai vinu si alte dispositiuni — cum este legea pentru introducerea limbei maghiare in tóte scólele poporale si in curêndu o vomu patî-o si cu gimnasiele — adeca si aci va sè se introduca si póte intr'unu modu si mai inspaimantatoru limb'a maghiara.

Din tóte aceste si multe altele, care ar' mai avé locu aici, se póte vedé cà mai reu nu potemu sta, decàtu cum stamu acuma. Starea acést'a misera o semtîmu noi óre? Ne gandimu noi óre seriosu la ea? Càti sunt cari tienu séma de ea? Si óre facemu noi ceva pentru ameliorarea ei? — Respunsulu la aceste intrebari ilu gasimu in starea nóstra politica din punctu de vedere subiectivu.

(Va urmá.)

Situatiunea in Bosni'a si Hertiegovin'a.

Cumu voru fi mai mergêndu lucrurile in Bosni'a si in Herzegovin'a? Acést'a intrebare 'si-o voru fi pus'o multi din cetitorii nostri. Ei bine, nu numai diuarele esterne, ci si cele austro-ungare ne spunu, cà scirile ce sosescu din provinciele ocupate nu sunt nicidecumu imbucuratóre. „Pester Lloyd" primesce unu raportu din Seraievo, in care se dîce: „Incassarea dàriloru in Bosni'a si Herzegovin'a, din partea nou infiintiatei directiuni financiare, aduce deja fructele ei triste, asia, cà dupa scirile cele mai nóue voru fi stropite chiaru si cu sange. Si nu e de miratu, déca intr'o tiéra, unde impositele se incasséza in modu atàtu de necrestinescu, intr'unu anu, candu recolt'a e fórta buna se potu scóte numai 6 milióne, administratiunea financiara singura inghite 1.600,000 fl., adeca a treia parte din venitu. Déca unu omu privatu, care ar' scóte in casulu celu mai bunu din mosi'a s'a 6000 fl., ar' cheltui 1600 fl. numai pentru administratiunea ei, atunci mosi'a lui de siguru ar' veni in scurtu timpu la vendiare si deórace provinciele nu se potu licitá cá bunurile private, urméza intr'unu casu analogu catastrof'a."

„Séu trebuie sè se anecteze provinciele ocupate si sè se impartasiésca de tóte bunatatile civilisatiunei (!?), séu trebuie lasate in specialitatea loru, ear' nu preparate pentru revolta prin asemeni bube ale civilisatiunei, càci déca i se ié Herzegovinénului flamandu si ultim'a capra, espunendu'lu se móra de fóme cu famili'a s'a, atunci rescóle cá cea de acuma sunt neevitabile, cu tóte cà in acést'a miserabila Arabia petrósa a Europei gendarmeri'a costa pe luna 36,000 fl. Guvernulu otomanu, care este atàtu de defaimatu, impartiea in Herzegovin'a pe fiacare anu asianumitulu Tain (sementia de semenatu si gràu pentru cei seraci); noi (austro-ungarii) le luamu ultim'a bucatura din gura, si pentru ce? — Pentru cá in Seraievo 25, adeca doue dieci si cinci de fosti servitori pe la judecatorii si diurnisti croati (Amtsdiener und Diurnisten) se póta parada cá consiliari ai unei casse, care cu tóta sudórea de sange a contribuentiloru este góla, ocupandu loculu prin càrciume si alte localuri. . ."

„Ex ungue leonem.“ Din pasagiulu ultimu se póte vedé, cà corespondentului dela „Pester Lloyd“ nu-i este atàtu pentru vitreg'a sórte a sermanei poporatiuni din provinciele ocupate, ci ilu dóre mai multu aceea, cà in Seraievo se preambla consiliari cu guleru de auru c r o a t i. Déca acesti consiliari ar' fi unguri, póte cà acelu corespondentu nu s'ar' infierbentá asia de multu pentru Bosniacii si Hertiegovenii, càrora li se iea si ultim'á capra ce-o mai posedu. Intentiunea lui de-a lovi in administratiunea croata a Bosniei e dér' evidenta si, déca “Pest. Lloyd apeléza la ministrulu de finance comunu S z l a v y, care conduce acésta administratiune, esprimàndu speranti'a, cà elu va indreptá rele'e, „despre cari pêna acumá póte nici nu are cunoscintia“, apoi acestu apelu ne intaresce numai in parerea nóstra.

Sermanii, Bosniaci si Hertiegoveni, ei nici cà visèza, càti soçi de suferintia au ei intre marginele vastului imperiu, care domnesce adi asupra loru. Corespondentulu diarului „Pester Lloyd“ vorbindu de darile apesatóre, de esecutarea loru necrestinésca, de acést'a buba a civilisatiunei moderne, care rapesce tieranului si ultim'a capra séu vita spre a póté sustiené o céta de consiliari cu guleru de auru, — nu s'a ganditu, cà póte se va gàsi cineva, care se faca asemenare intre giurstarile din Bosni'a si cele ce domnescu pe la noi, si se gasésca o asemenare mai multu decàtu aparenta.

Se cere o reforma radicala a administratiunei in Bosni'a. Mare cuventu. De multu se cere si pentru Ungari'a acést'a reforma si ce s'a facutu pêna acuma? — Bine observa „Deutsche Ztg.“, cà cea mai mare gresiéla a guvernului austro-ungaru façia de Bosni'a a fost, cà a sanctionatu simplu relatiunile agrarie ecsistente de acolo, in locu se le reformese in favorea tieraniloru desmosteniti, asia, cà acesti'a nu potu se considere administratiunea austriaca, decàtu numai de o continuare a regimelui turcescu. Corespondentulu dela „Pester Lloyd“ propune cá medilocu de lecuire „anecsiunea“ spre a impartasi provinciele ocupate de „bunatatile civilisatiunei.“ Dér' déca Bosniaculu si Hertiegovénulu nu doresce aceste „bunatati“, care i se presenta numai in form'a esecutatorului de dare? Austri'a nu póte contá la simpatiile nationale ale Raialeloru din provinciele ocupate, cari sunt de ginta serbésca si déca nu le póte imbunatati nici starea loru materiala, atunci o asemenea situatiune póte face bucuria numai inimiciloru Austriei.

Brasiovu 9 Februariu 1881.

D-le Redactoru! Candu V'amu promisu se assistu la adunanti'a generale anualê de eri (Domineca) a R e u n i u n e i r o m a n e d e g i m n a s t i c a s i d e c a n t a r i si se ve dau unu raportu despre decurgerea ei, eramu cá si siguru, cà voiu asistá la o adunantia din cele mai impunetore si mai bine cercetate, ce mi s'a datu se vedu de candu amu si cu fericirea de a petrece in acestu insemnatu centru romanescu! Mi este impossibilu a-Ve descrie marea desilusiune, se nu dicu deceptiune, de care am fostu isbitu. In adeveru incepusemu si eu se me dedau cu ide'a, cà Brasiovulu este celu mai insemnatu centru romanescu din Transilvani'a, pentru cà elu adàpostesce in sinulu seu si unu numeru atàtu de mare de inteligintia. Apoi filosofi'a politico-sociale de astadi este in chiaru cu aceea, cà fortiele unui poporu trebue judecate mai vêrtosu dupa inteliginti'a, ce-o are. Mie mi se pare, d-le Redactoru, cà lucrulu cu inteliginti'a nóstra romanésca stà — permiteti-'mi espressiunea acést'a — cam cá cu catielulu Némtiului, care sarea — dupa spus'a acestuia — pêna in grinda . . ., inse candu nu 'lu vedea nimenea! Asia si cu numerós'a nóstra inteligentia: candu n'ai trebuintia te impedeci totu de ea si estê plina de unu zelu admirabilu; candu vinu inse momente, unde se'si arate prin fapte acestu zelu: atunci trebuie s'o cauti cu lamp'a lui Diogene!

Ce-o fi caus'a, D-le Redactoru, cà inteliginti'a romanésca de tóte tagmele stralucesce asia de tare, cu absenti'a s'a la ori-ce adunari romanesci alu caroru scopu este aflarea de midilóce proprii, se impintenésca inaintarea si in sinulu poporului romanescu, care — trebue s'o marturisimu — se afla inca fórte indereptu façia chiaru de celelalte popóre conlocuitóre? Dt'a, D-le Redactoru, care ai avutu ocasiune se esperiezi mai multe, de siguru ne-ai poté spune, care este adeverat'a causa a acestei neimbucuratóre aparitiunii? Eu, in ceea-ce me privesce, sunt tare aplecatu a-o afla in indiferentismulu generatiunei de astadi pentru ori-ce afaceri publice romanesci. . . Me ertati, d-le Red., cà m'amu departatu prea tare dela subiectulu acestui raportu. Revinu la densulu:

Adunarea generale anuale a Reuniunii a fostu convocata pe diu'a de 1/23 Febr. Statutele Reuniunii prescriu, cà prim'a adunantia generale se póte tiené numai cu maioritatea absoluta a tuturoru membriloru inscrisi. Dér' in 1/13 Februariu s'a presentatu la adunare, déca nu me insielu, numai comitetulu singuru, care consta din 11 persóne, deci adunarea neputendu-se tiené a trebuitu se fia amanata, pe diu'a de 8 20 Februariu: In acésta di adunarea a fostu tienuta in fine in presenti'a a 24 de membri — déca tienu bine minte — tari si mari, intre cari se numera si comitetulu. Presiedintele Reuniuni, d-lu Ioanu Lengeru, deschise adunarea prin o cuventare, in care n'a lasatu se nu dé espressiune marei sale surprinderi de a vedé pe d-nii membri presenti intr'unu numeru asia de micu. Uimitulu presiedinte avù celu puçinu multiumirea, se constate, cà cei presenti erau din aceia, cari nu lasa se tréca nici o ocasiune fara de a aratá, càtu de tare le zace la anima binele publicu romanescu. Dupa ce presiedintele espuse prin cuvinte, cari dupa accentulu loru se vedeau, cà esu dintr'o anima adeveratu romanésca, scopurile, ce le are in vedere Reuniunea, dechiara in fine de deschisa adunanti'a generale anuale.

Celu d'antaiu obiectu la ordinea dilei a fostu cetirea raportului comitetului despre activitatea s'a in decursulu anului 1880. Acestu raportu in prim'a s'a parte constata, resultatele atinse pre ambele terene de activitate ale Reuniunii, façia de mijlócele, ce i-au statu la dispositiune, au fostu pre càtu s'au potutu de satisfacètóre. Partea a dou'a constata, cà in decursulu anului 1880 s'au potutu da numai doue conveniri colegiali in locu de patru, decise de adunarea generale din anulu trecutu. Caus'a este a se atribui epidemiei de versatu, care a grassatu atàt'a timpu in Brasiovu si in decursulu careia au fostu interdise cu strictetia ori-ce conveniri. Constata mai departe, cà „b a l u l u C a l i c o t“ datu de Reuniune in anulu trecutu a reesitu pe deplinu si a produsu unu venitu curatu de 132 fl. 75 v. a., din care jumatate (66 fl. 38 cr.) s'a datu comitetului instituitu de atunci in Brasiovu pentru cei bantuiti de flagelulu inundatiunii. Raportulu se incheia cu càteva propuneri ale comitetului, dintre cari cele mai demne de insemnatu mi s'au parutu: aceea, care cere dela adunanti'a generale se reduca pentru anulu viitoriu numerulu conveniriloru la trei si aceea, care cere, cá comitetulu se fia imputernicitu se escria unu premiu de 30 fl. v. a. pentru textulu si music'a celui mai bunu cantecu pentru gimnastici (avisu d-loru poeti, sè-si acordeze lirele!) Dupa cetirea acestui raportu s'a alesu in persónele d-loru: Teodoru Niculau, Dumitru Cioflecu si Ioanu Dobreanu o comissiune, care se censureze raportulu si propunerile comitetului si se raporteze adunantiei stante sessione.

Alu doilea obiectu la ordinea dilei a fostu cetirea raportului cassieriului si a raportului comissiunii alese de adunanti'a din anulu trecutu pentru a censura conturile cassei si a raportá in privinti'a starii loru adunantiei de façia. Raportulu d-lui G. Zanescu vice-cassieriului Reuniunei constatá, cà starea Cassei se afla in plina prosperare; éra raportulu comissiunii censuratóre a conturiloru arata, cà afacerile cassei au fostu purtate cu unu zelu si cu o acuratetia mai pre susu de ori-ce lauda.

In asteptarea raportului comissiunii esmise pentru censurares raportului comitetului se pune in desbatere budgetulu pentru anulu 1881. Acestu budgetu este fixatu la venituri cu cifr'a de 700 fl. v. a.: éra la cheltuieli cu cifr'a de 805 fl. v. a. In acésta suma sunt preliminati a se cheltui din capitalulu Reuniunei 80 fl. v. a. pentru amplificarea aparateloru din sal'a de gimnastica a Reuniunei. Astfeliu vedemu, cà budgetulu anului 1881 se incheia cu unu deficitu de 25 fl v. a. Adunanti'a imputernicesce pe viitoriulu comitetu se acopere acestu deficitu din economiile realisate la budgetulu din anulu trecutu.

Dupa votarea budgetului comissiunea de trei prin raportorulu seu d-lu Ioanu Dobreanu 'si asterne raportulu seu in privinti'a raportului si a propuneriloru comitetului. Adunanti'a constata cu o mare satisfactiune maturitatea, cu care acésta onorabile comissiune a aprofundatu cestiunile asupr'a carora a fostu chiamata sè se pronuntie. Raportulu seu propune adunantiei primirea propuneriloru comitetului, pe cari le relevai mai susu, si respingerea propunerii, care cerea sê se dé comitetului imputernicirea de a plasa capitalulu disponibilu alu Reuniunei si in hypotece instruite dupa lege si cu macsimulu procenteloru admise de acést'a. Adunanti'a primesct asia dicêndu mai fara discusiune conclusiunile raportului d-lui Dobreanu, cu care s'a invoitu in cele din urma si comitetulu.

Aci presiedintele declara missiunea vechiului comitetu de indeplinita si multiamindu adunantiei generale pentru increderea ce i-a aretatu in trecutu 'si depune mandatulu si provóca adunanti'a se pasiésca la alegerea unui nou comitetu. Inainte de a se incepe operatiunea alegerei, d-lu Ioanu Dobreanu, dandu proba despre o gingasia atentiune propuse adunarei a aduce multiamitele sale cele mai calduróse vechiului comitetu pentru zelulu doveditu in conducerea afaceriloru Reuniunii. Adunarea primi cu vii aplause propunerea d-lui Dobreanu. Dup'acést'a se suspendéza siedinti'a pentru 10 minute. . . . La redeschidere d-lu Dobreanu propune, cà adunarea se proclame pe vechiulu comitetu de realesu. Adunanti'a prin fórte magulitóre aclamatiuni se declara invoita cu propunerea d-lui Ioanu Dobreanu. . . . . Fiindu cà se voru fi aflandu, si cetitori de aceia ai „Gazetei“, àari dorescu póte se scia din ce persóne se compune acestu comitetu, eata'lu:

D-lu Ioanu Lengeru, presiedinte; I. Ipolitu Ilastevici v.-presiedinte; Teochar Alexi, cassieru, d. G. Zanescu, vice-cassieru; d. Dr. Nic. Popu, conducêtoriu, d. Herm. Geifrig conduc. alu cornlui; d. Sim. Margineanu, v.-not: d. I. Bozoceanu secretariu, d. I. Oancea, v.-secretariu si in fine d. S. B. Popu archivariu. . .

In modulu acest'a s'au petrecutu, d-le Redactoru, lucrarile la adunanti'a generale anuale a Reuniunii romane de gimnastica si de cantari din Brasiovu tienuta in 8 Fauru anulu mantuirii 1881! A bon entendeur salut!

Zamolxe.

(P r i n t i u l u m o s t e n i t o r u R u d o l f) a sositu in 19 Febr. in Cairo si a fost primitu la gar'a de vice-regele Egipetului (Chedivulu). Se prepara mari festivitati in onórea printiului.

(A l e g e r i l e p e n t r u c a m e r 'a c o m e r c i a l a s i i n d u s t r i a l a) sau facutu Sambata 19 Febr. in sal'a municipalitatii din locu. Presiedintele comissiunei electorale a fost d. I. Safrano si secretariu Dr. W. Zell. Din 310 comercianti-alegêtori au votatu numai 141 si din 1215 industriasi-alegêtori s'au presentatu la alegere chiaru numai 85. Indiferentismulu pentru afacerile publice este dér', ut figura docet, o bóla generala. Toti candidatii propusi au fost alesi si adeca:

Din partea comerciantiloru: 1. Aronsohn Löbel. 2. Ciurcu N. T. 3. Dusioiu Ioane. 4. Fabritius Carol. 5. Günther Eduard. 6. Hesshaimer Adolf. 7. Kamner Eduard. 8. Lazar Gerö. 9. Manole Diamandi. 10. Nicolau Const. 11. Persioiu I. 12. Popovici I. T. 13. Safrano I. A. 14. Schmidt Carl. 15. Gmeiner Iulius. 16. Vasady Iosef.

Din partea meseriasiloru s'au alesu: 1. Josef Dück, argasit. 2. J. Teutsch, constr. de masîni. 3. Gottlieb Schlandt, argasit. 4. H. Gött, tipografu. 5. Mich. Fleischer, macelaru 6. I. Gorgias, boboaru. 6. Dietrich, compactoru. 8. Mich. Korodi, cismariu. 9. Szele J. curelariu. 10. Jozsa F., 11. Stinghe Ioonu, macelariu. 12. Popovici Vas., templariu. 13. A. Günther, boboaru. 14. Martin Lang, postovariu 15. Reiner, curelariu. 16. Barta István, croitoriu.

(P r o d u c t i u n e t e a t r a l a s i b a l u i n S a c e l e.) Corpulu didacticu din Sacele arangiéza Sambata in 14 (26) Februariu a. c. in hotelulu „La Sóre“ unu b a l u. Acestui balu 'i va premerge o R e p r e s e n t a t i u n e t e a t r a l a din piesele: 1, Paraclisierulu. 2. Herscu Bocceagiulu si 3. Vlàdutiulu mamei. Pretiulu intrarii la productiunea teatrala: Loculu I-iu 1 fl. de persóna; loculu II-lea 70 cr. si III-lea 50 cr. Copiii 20 cr. Pretiulu intrarii la balu de persóna 40 cr. v. a. Venitulu curatu este destinatu i n f o l o s u l u s c ó l e i d e t i e s u t u, ce se va infiintiá in Sacele. Inceputulu la 7 óre sér'a. Satulungu 6/18 Februariu 1881. Comitetulu. — Speramu firmu cà publiculu romanu din Sacele va luá parte in numeru càtu se póte mai mare la acést'a productiune si cà ómenii cu dare de mana voru contribui peste pretiulu ficsatu in favórea scólei, a careia infiintiare privesce unu interesu de prim'a ordine alu Saceleniloru. Asemenea speramu, cà voru luá parte la petrecerea din Sacele si multi din Brasiovu, pe cari ii voru iertá impregiurarile.

(I n l i b r a r i 'a d - l u i P a u l u C i e s l a r d i n G r a z) se afla de vendiare unu nou tablou coloratu, representandu: *„Luarea unui drapelu turcescu de càtra Rosiorii romani in faci'a Plevnei“* Acestu tablou prea frumosu, esecutatu in vii colori, este de 50 centimetri inaltu si de 70 centimetri latu si costa 8 fl. v. a. fara rama, ear cu rama 13 fl. v. a. Cumperatorii opului „Resbelulu orientalu“ primescu acestu tablou cu pretiu mai redusu. — Recomendamu acestu frumosu tablou tuturoru amatoriloru.

(Recrutarea in comitatulu Sibiiului) pentru anulu 1881 se va face in urmatoriulu modu a) In cerculu de intregire alu regimentului de infant. Nr. 31: in 1 si 2 Martiu pretur'a S a l i s c e i; in 4 si 5 Martiu pretur'a N o c r i h u l u i; in 7, 8 si 9 Martiu pretur'a S i b i i u l u i; in 10, 11 si 12 Martiu pretur'a C i s n a d i e i; in 13, 14 si 15 Martiu cetatea S i b i i u l u i. Asentarile voru fi in Sibiiu. b) In cerculu de intregire alu regimentului de infant. Nr. 64: in 1 si 2 Martiu pretur'a S e b e s i u l u i; (satele); in 3 Martiu cetatea Sebesiului: asentarea va fi in Sebesiu; in 7 si 8 Martiu pretur'a M e r c u r e i. Asentarea va fi in Mercurea.

(E p i d e m i'a d e v e r s a t u.) In septeman'a dela 13 pêna la 19 Februariu earasi s'a constatatu o impuçinare a casuriloru de bóla. S'au bolnavitu adeca numai 27 de persóne, façia de 40 din septeman'a anterióra; mortalitatea a remasu inse aceeasi, murindu 5 persóne, cá si in septeman'a precedenta.

(E s e c u t i u n e d e d a r e b a r b a r a.) In Solnocu (Ungari'a) s'a petrecutu nu de multu urmatoriulu casu: Unui cetatianu cu numele Ladislau Róner ia muritu nu de multu nevast'a si càteva dile dupa aceea si fat'a. Róner avea se mai platésca 4 fl dare restanta si esecutoriulu se duse la elu tocmai in diu'a, candu mórt'a era inca in casa. De óra ce nenorocitulu n'a potutu plati la momentu, esecutorulu a datu ordinu sè se iè perinele de sub càpetaiulu mórtei; primariulu inse avù atàta semtiu umanu de a inapoiá indata perinele. Barbarulu esecutoru se chiama Iosef Petroczy.

(P r o f e s o r u l u B i l l r o t h) renumitulu operatoru dela clinic'a din Vien'a, a facutu dîlele trecute o operatiune sensatiunale si unica in feliulu ei, la stomaculu unei femei, care suferea de racu. Pantecele acestei sermane femei fù spintecatu si din stomaculu ei fù delaturata (taiata) tóta partea infectata de racu, dupa care operatiune grava s'a cusutu pantecele patientei. „N. fr. Presse“ ne spune, cà pacient'a se-afla din dî in dî mai bine, astu-feliu, cà acuma se póte dîce, ca a scapatu de pericolu. Cusatur'a dela pàntece s'a vindecatu, si abia se mai cunósce loculu ei, asemenea si ran'a dela stomacu trebue cà s'a inchisu bine. Mistuirea devine totu mai buna, si stomaculu primesce nutrimentulu atàtu çu privire la cuantitate, càtu si la cualitate totu mai bine. Pacientei i-se da cafea, supa, vinu, lapte, oue, precum si pismete, carne (pui friptu) s. a. Ceea ce Billroth accentuéza in deosebi este cà, cu tóte cà pacientei i lipsesce acuma o parte din stomacu, totusi i-a revevitu unu bunu apetitu si cà ceea ce mànca se mistuesce fórte regulatu. Se astépta dér', cá indata, ce norocós'a femea va capetá mai multa putere va poté parasi in puçine dîle patulu.

(U n u b a l u m a s c a t u n e n o r o c i t u.) Elevii dela Academ'a de bele arte din München au arangiatu in 18 Febr. unu balu mascatu costumatu. Din nebagare de séma s'au aprinsu costumele unora. Patru pictori au muritu deja in urm'a arsuriloru, ear' optu sunt greu raniti.

(Falimentele in Iasi.) De càtu-va timpu, scrie „St. Romaniei“, Iasiulu comercialu ofera cea mai trista, amu putea dice cea mai scandalósa privelisce. Falimentele se succêdeaza de aprópe si se inmultiescu intr'unu numeru considerabilu. Astadi avemu nu mai puçinu de càtu patru falimente insemnate la ordinea dilei. Cas'a Poitvin, un'a din cele mai vechi si mai reputate din orasiulu nostru; Reischer librarulu, Braunstein ciasornicarulu, si in cele din urma dile faimosulu Jean Babik, proprietarulu celui mai frecuentatu magasinu din Iasi, Bazarulu Parisianu, au fost declarati faliti. Din aceste falimente, cele d'antai doue provinu póte din afaceri nenorocite. Cele doue din urma inse dupa credinti'a opiniunei publice sunt bancrute fraudulóse. Lovitur'a ce aceste falimente numeróse dau creditului nostru in strainatate, este colosala. Toti comerciantii onesti se resemtiescu de aceasta lovitura. Si pentru unu terminu destuln de lungu orasiulu nostru va fi trecutu in condic'a négra a creditului europenu. Din fericire nici unu nume romanescu nu figuréza in condic'a falitiloru. Toti sunt straini. Comerciulu strainu ar' trebui se iea in consideratie faptulu acest'a. Pe candu pentru comerciantii romani falimentulu este o desonóre, o pata infamanta pe reputatiunea loru, pentru cea mai mare parte a strainilorn, cari se ocupa cu comerciulu in tiéra la noi, elu este unu mijlocu de inavutire din cele mai infame.

(E s p l o r a t o r u l u f r a n c e s u a l u A f r i c e i c e n t r a l e) d-lu E n r i c u L e z e r e t, a fostu ucisu cu ai sei de tribulu Gallasiloru pe confiniele Abisiniei meridionale.

(O noua descoperire archeologica.) — O mare si norocita scire pentru archeologi. Ca si Pompeii, esi acum la lumina unu nou orasiu intregu de prin nisipurile, in care este infasiuratu de secoli ca intr'unu tiolu. Acést'a insemnata descoperire s'a facutu in impregiurimile localitatii Uargla, la sudulu Algeriei, de càtra d. Tarry, unu savantu care este totu-deodata si unu administratoru escelinte. O mica ridicatura pe pamentu, unu felu de movila cu totulu sferîca, cu totu ventulu care matura necontenitu nisipurile miscatóre, a pusu pe d, Tarry pe urm'a acêstui orasiu. D. Tarry sapà nisipulu, si, in scurtu timpu, descoperi o mica turla, apoi unu turnu, o teratia, in fine tóta partea superióra a unei moscheie. Si, fiindu-cà nu se construesce in genere o moscheia in midiloculu unei pustietati, savantulu conchise, cà mai sapandu inca, era siguru, cà va descoperi unu orasiu. Nimicu mai logicu. Ajutatu de càtiva Arabi, d. Tarry fù resplatitu pentru sfortiarile sale prin aparitiunea unei jumetate duzine de case aprópe ne-atinse si in apropiarea unuj cursu de apa suterana. Guvernulu Algeriei a fost miscatu, se dice, si prin tramiterea unei brigade de muncitori va pune pe d. Tarry in positiune, se-si urmarésca savantete sale investigatiuni.

(A p e l e D u n a r i i) de la 11 Ianuariu pêna la 4 curentu scrie „Vocea Covurluiului,“ au crescutu de unu metru 30 centimetre. Periculu de inecare nu esista inca, adauge numitulu diaru, dér' unu faptu curiosu s'a petrecutu Joi séra cu crescerea apeloru: apele reversandu-se peste tiermulu Dobrogiei si implendu tóte gàurile, unde se aflau o multime de gusgani, (clotiani), ei au inceputu in massa se tréca Dunarea in notu si se vina pe tiermulu despre Galati, imprastiandu-se prin suburbiulu din vale. Era unu spectaculu desiantiatu, vediendu lupt'a ce tîneau caicii spre a nu intrá in barcile lotu acesti musafiri superatiosi.

(Curiose ramuri de industria in Americ'a.) Unu raportu despre industri'a si fabricele din Now-York enumera càteva ramuri de industria din cele mai curióse, intre áltele urmatóri'a noua intrebuintiare a papuciloru rupti. In New-York se arunca pre anu la trei milióne de parechi de papuci (cipici) rupti. Acestia sunt adunati de agenti anume si intrebuintiati la trei scopuri. Mai antaiu esemplarele numai pe jumetate rupte, se regeneréza si se vendu la nisce ómeni, cari negutiatorescu cu asemenea articuli „regenerati“. Alu doilea acei cipici, la cari procesulu de regeneratiune nu se rentéza, sunt taiati si bucatile cele bune se intrebuintiéza la petecirea altoru cipici, éra bucatile fara nici o valóre se intrebuintiéza spre . . . a produce R u m d e I a m a i c a! Se intielege de sine, cà procesulu de productiune este cunoscutu pêna acum numai fabricantiloru; atat'a inse totusi a transpiratu si in publicu, cà aceste bucati de pele se ferbu in alcoholu curatu si sunt lasate apoi se stè càteva septemani. Càti papuci rupti trebuescu pentru obtienerea unei cantitati anumite de rum nu, s'a potutu afla. A treia intrebuintiare a papuciloru rupti este aceea pentru prepararea articului cunoscutu sub numele de: „a l b a s t r u - p r u s i a n u“. O ramura de indnstria pe càtu de curiósa pe atàtu si de stricatiósa este prepararea in mare mesura de zaharicale eftine din pamentu albu (terra alba) amestecatu cu ceva zaharu si zaharu de struguri. Sieptedieci si cinci la suta din unele specii de zaharicale, anume din acelea cunoscute sub numele de „Gum-Drops“, sunt preparate cu aceste substantie. — Lucrulu suna asia de americanesce in càtu multi voru refusa de siguru a-lu crede!

(B ó l e l e v i n u l u i.) In acestu din urma anu maladiele (bólele) vinului au fostu objectulu unoru numeróse studii, si s'a constatatu, cà aprópe tóte provinu din desvoltarea in aceste liquide de nisce mici fiintie vegetale. Francesii au observatu, cà vinurile tramise la Calcuta suportase o temperatura ridicata si in locu de a se alterá, dupa cum se credea, din contra se ameliorase. D'alta parte s'a observatu, cà vinurile, care au suferitu unu órecare gradu de frigu, sunt lesne de conservatu si s'amelioréza intr'unu modu simtitoru. D'aci au luatu nascere diverse aplicatiuni in vederea de a ameliora si conservá vinurile. Unii intrebuintiéza frigulu, alti caldur'a. Procedur'a prin frigu este cea mai lesne, se póte efectuá séu in butóie, séu in sticle, se espune la unu frigu de càteva grade sub zero, undu se si lasa càte-va dile, in urma le depunemu érasi in pivnitia; si putemu fi siguri cà aceste vinuri tindu mereu a se inbunatati. In ceea ce privesce procedur'a prin caldura, este necesitate, cá vinulu se fia dusu in butelii bine astupate si dopurile legate cu o sfóra; se lasa atunci intr'o baia de aeru caldu la o temperatura de 60 si 100 grade, se tinu acolo una óra séu doue, si se retragu afara, se taie apoi dopulu in dreptulu gàtului sticlei, si se pecetluescu. Unu mijlocu de o simplicitate admirabila este: a espune buteliele la sóre, in timpulu verei, in timpu de 3—4 dile succesivu. „Progr. med. rom.“

(M u l t i a m i r e p u b l i c a.) Primindu dela d-siór'a H e n r i e t t e V a u t i e r pentru nenorocitii, cercati de flagelulu epidemiei de versatu, sum'a de 20 fl. 70 cr. v. a., jumetate din produsulu representatiunei teatrale, date de elevele institutului seu in, salonulu d-lui Krummel la 30 Ianuariu st. v., 'i aducu aci in numele nenorocitiloru respectivi cea mai caldurósa multiamire pentru acést'a generósa ofranda.

Brasiovu in 7 Februariu 1881.

Dr. I. N e a g o e.

Convocare.

Despartiementulu alu IX-lea alu Associatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu 'si-va tienê adunarea de reconstituire in opidulu Bradu la 15/27 Februariu a. c.

La acést'a adunâre se invita toti p. t. d-ni membri ai „Associatiunei“ din acestu despartiamentu, intrég'a inteligintia, si fruntasii doritori de inaintarea culturei si literaturei poporului romanu.

Braduu in 5/17 Februariu 1881.

N. I. M i h e l t i a n Nicolau Margineanu
Prot. si Directoru. notariu ad hoc.

Cu *15 Februariu st. v. 1881* se incepe unu nou abonamentu la

„GAZET'A TRANSILVANIEI.“

Domnii noui abonanti sunt cu deosebire rogati a ne tramite adressele d-loru *esactu*, aratandu si *post'a cea mai aprópe* de loculu, unde locuiescu.

„Gazet'a Transilvaniei“ apare dela 1 Ianuariu 1881 de trei ori pe septemana.

Esemplare dela inceputulu anului se mai afla.

Pretiulu abonamentului la „Gazet'a Transilvaniei“ este:

pentru Brasiovu: pe trei luni 2 fl., pe siese luni 4 fl., pe anu 8 fl.; — dusu in casa: pe trei luni 2 fl. 50 cr., pe siése luni 5 fl.; pe anu 10 fl.

pentru Austro-Ungari'a cu post'a: pe trei luni 2 fl 50 cr., pe siése luni 5 fl., pe anu 10 fl.,

pentru Romani'a si alte tieri esterne: pe trei luni 7 franci, pe siése luni 14 franci, pe anu 28 franci.

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 21 Februariu st. n. 1881.

Rent'a de auru ungara	112.55	Imprumutulu cu premiu ung. . . .	117.75
Imprumutulu cailoru ferate ungare . .	128 50	Losurile p. regularea Tisei si a Segedin.	108.30
Amortisarea datoriei cailoru ferate de ostu ung. (1-a emissiune)	86.25	Rent'a de harthia aust.	73 90
dto. (II-a emissiune)	103.30	„ de argintu „ .	75.20
dto. (III-a emissiune)	88.50	„ de auru „	90.15
Bonuri rurale ungare	97.—	Losurile din 1860 .	131 60
dto. cu cl. de sortare	95.50	Actiunile bancei austr.-ungare . . .	817.—
Bonuri rurale Banat-Timis. . . .	95.75	„ bancei de creditu ungare . . .	267 75
dto. cu cl. de sortare	93.75	„ bancei de creditu austriace . . .	294.60
Bonuri rurale transilvane	94 50	Argintulu in marfuri .	—.—
„ croato-slav. . .	97.—	Galbini imperatesci .	5 55
Despagubirea p. dijm'a de vinu ung. . .	94.75	Napoleond'ori . .	9.29
		Marci 100 imp. germ. .	57.35
		Londr'a. . .	117.60

Cursulu Bursei de Bucuresci

dela 6/18 Februariu 1881.

Valori	Dobanda	Scadenti'a Cupóneloru	Cerute	Oferite
Oblig. rurale convertite	6%	23 Apr. 23 Oct.	93.1/4	93.1/2
Imprum. Oppenheim . . .	8%	1 Ian. 1 Iul.	108.—	109.—
Oblig. domeniale	8%	idem	105.3/8	105.5/8
„ Cred. fonc. rurale	7%	1 Iul. 1 Ian.	103.1/4	103.1/2
„ Cred. fonc. urban.	7%	idem	97.—	97.1/4
Imprumutulu comunei Bucuresci	8%	1 Iul. 1 Ian.	103.—	103.1/2
Act. càilor fer. romane	5%	1 Iuliu	56.65	56.65
Oblig. nóue ale statului	6%		94 50	94 45
Actiele Bancei Nationale		1 Ian. 1 Iul.	572.—	575.—
Dacia, cump. de asig. Act. (fr. 500)	8%	1 Ianuariu	—.—	—.—
Losuri municipale (lei 20)			28.—	28.1/4
Renta romana	5%		82.1/2	83.—
Argintu contra auru . .			101.1/4	101.1/2

Anunciu.

In favórea fondului Reuniunel femeiloru romane se va arangiá, Dumineca in 15/27 Februariu a. c. in salonulu otelului Nr. I o **productiune declamatorica-musicala cu loteri'a si cu dansu.** Loteri'a se va face cu obiecte daruite de membrele Reuniunei.

Biletele de intrare à 1 fl. v. a. se voru da la cassa in sér'a petrecerei.

Inceputulu precisu 8 óre sér'a.

3—3 *Comitetulu dameloru arangiatóre.*

Editoru: **Iacobu Muresianu.**
Redactoru responsabilu: **Dr. Aurel Muresianu.**
Tipografi'a: **Ioanu Gött si fiiu Henricu.**